

การฝึกมารยาทไทยตามวัฒนธรรมไทย
THAI MANNER PRACTICE ACCORDING TO THAI CULTURAL

^[1]กัลยรัตน์ คำคุณเมือง Kanyarat Kumkoonmuang

^[2]อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan ^[3]สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai

^[4]จุฑามาศ วาริแสงทิพย์ Juthamard Wareesaengthip

^[1] ^[2] ^[3] ^[4]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: noikanyarat2515@gmail.com

Article Received: January 14, 2023, Revised: June 20, 2023, Accepted: June 28, 2023

บทคัดย่อ

การอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากบุคคลควรมีบุคลิกภาพที่เป็นจุดเริ่มต้นของการผูกมิตรไมตรีกับบุคคลผู้อื่นแล้ว ควรมีมารยาททั้งดงามจะช่วยทำให้มิตรไมตรีที่มีอยู่ยั่งยืนมากขึ้น สังคมไทยมีค่านิยมของการให้ความรู้สึกที่ดีระหว่างบุคคล มารยาทของสังคมไทยเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมจากวัฒนธรรมของคนไทย และคำสอนของพระพุทธศาสนาซึ่งได้รับอบรมสั่งสอน และปฏิบัติติดต่อกันมาอย่างยาวนาน จึงกล่าวได้ว่าการฝึกมารยาทตามวัฒนธรรมไทย มีลักษณะความเป็นเอกลักษณ์ไทย หรือเป็นวัฒนธรรมประจำชาติไทย

คำสำคัญ: การฝึกมารยาทไทย, วัฒนธรรมไทย, สังคมไทย

ABSTRACT

Living by group in our social according to human being the personality should be concerned with others people too. Therefore, nice manner will help longest for good friendship. Thai society have the best impression among themselves. Because of Thai society establish with harmony and cultivate by culture and Buddhist teaching which still be with moral and practicing long time ago. So that, Thai manner practice according to Thai cultural mean Thai characteristics or Thai nation culture also.

Keywords: Thai Manner Practice, Thai Manner, Thai society

บทนำ

วัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นและปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์ รวมถึงภาษา เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ขนบธรรมเนียมประเพณีระเบียบแบบแผนดำเนินชีวิตที่สังคมยอมรับ วัฒนธรรมเป็นมรดกสังคมที่รับช่วงสืบกันมาโดยลำดับ วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม ไม่ใช่มรดกวัตถุ (พระมหาเจษฎาภิบาล และสมเดช นามเกตุ, 2566) การแสดงมารยาทตามวัฒนธรรมไทย เกิดจากการเรียนรู้ การปลูกฝัง และการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานโดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัว การสอนผ่านการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน และมหาวิทยาลัย การประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคมไทย เสมอมา มารยาท เป็นการแสดงกริยา วาจาที่สุภาพ เรียบร้อย ที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคม โดยมีระเบียบแบบแผนที่เหมาะสมตามกาลเทศะ โดยการแสดงมารยาทตามวัฒนธรรมไทย (พนิดา จันทกรรณต์, 2560)

มารยาทไทยตามวัฒนธรรม

ความหมายของคำว่า “มารยาทไทย” มารยาทไทย หมายถึง กริยา วาจาที่สุภาพเรียบร้อย ที่บุคคลพึงปฏิบัติในสังคม โดยมีระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมตามกาลเทศะ

“มารยาทตามวัฒนธรรมไทย” หมายถึง กริยา ท่าทาง วาจาที่สุภาพเรียบร้อย ในการร่วมประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในวัฒนธรรมไทย ที่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผน และเหมาะสมตามกาลเทศะ ซึ่งครอบคลุมถึงการแสดงความเคารพ การไหว้ การกราบ การคำนับ การรับ และการส่งสิ่งของ (กรมการศาสนา, 2563)

การแสดงความเคารพ

การแสดงความเคารพถือเป็นมารยาทไทยอย่างหนึ่งที่แสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนของเด็กที่มีต่อบุคคลผู้ใหญ่ หรือบุคคลผู้ที่มีความอาวุโสกว่า ซึ่งมีอยู่หลายลักษณะด้วยกัน เช่นการประนมมือ การไหว้ การกราบ การคำนับ ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ สามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

1. การไหว้ ประกอบด้วยกริยา 2 ส่วนด้วยกัน คือการประนมมือ และการไหว้

การประนมมือ หรือที่เรียกว่า “อัญชลี” เป็นการแสดงความเคารพโดยการประนมมือเล็กน้อย ใช้ปลายนิ้วมือทั้งสองข้างชิดกัน ฝ่ามือทั้งสองประกบเสมอกันแนบระหว่างอก ปลายนิ้วเฉียงขึ้นพอประมาณ แขนแนบลำตัวไม่กลางศอกทั้งซ้าย และหญิงปฏิบัติเหมือนกัน

ภาพที่ 1 การประนมมือ

การไหว้ (วันทา) เป็นการแสดงความเคารพโดยการประนมมือ แล้วยกมือทั้งสองขึ้น จรดใบหน้า แสดงถึงความเคารพ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ตามระดับของบุคคล

ระดับที่ 1 การไหว้พระ ได้แก่ การไหว้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมทั้งปูชนียสถานปูชนียวัตถุที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ใช้ในกรณีที่ไม่สามารถกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ได้ ให้ประนมมือ และยกขึ้นพร้อมกับค้อมศีรษะลง ให้หัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้แนบหว่างคิ้ว

ระดับที่ 2 การไหว้บุคคลผู้มีพระคุณ และบุคคลผู้มีอายุมาก ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ครู อาจารย์ และบุคคลผู้ที่เราเคารพนับถือ ให้ประนมมือแล้วยกขึ้น พร้อมกับโค้งศีรษะลง ให้หัวแม่มือจรดปลายจมูก ปลายนิ้วชี้แนบหว่างคิ้ว

ระดับที่ 3 การไหว้บุคคลทั่วไป ที่เคารพนับถือ หรือบุคคลผู้ที่มีอายุมากกว่าเล็กน้อย ให้ประนมมือแล้วยกขึ้น พร้อมกับโค้งศีรษะลง ให้หัวแม่มือจรดปลายคาง ปลายนิ้วชี้แนบปลายจมูก หากจะใช้ความเคารพบุคคลที่มีอายุเท่ากัน หรือเพื่อนกัน ให้ยืนตรงไหว้ และไม่ต้องโค้งศีรษะ

2. การกราบ (อภิวาท) เป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง มี 2 แบบ

2.1 การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ เป็นการใช้อวัยวะทั้ง 5 คือ หน้าผาก มือ และข้อศอก ทั้ง 2 ข้างทั้ง 2 สัมผัสกับพื้น การกราบมี 3 ลักษณะ คือ

1) ท่าเตรียม

บุคคลผู้ชาย นั่งคุกเข่าตัวตรงปลายเท้าตึง ปลายตึงส้นเท้าชิด นั่งบนส้นเท้าทั้งสองข้างพอประมาณ มือทั้งสองวางคว่ำเหนือเข่าทั้งสองข้าง นิ้วชิดกัน (ท่าเทพบุตร)

บุคคลผู้หญิง นั่งคุกเข่าตัวตรงปลายเท้าราบ เข่าถึงปลายเท้าชิดกัน นั่งบนส้นเท้า มือทั้งสองวางคว่ำเหนือเข่าทั้งสองข้าง นิ้วชิดกัน (ท่าเทพธิดา)

2) ท่ากราบ

จังหวะที่ 1 (อัญชลี) ยกมือขึ้นในท่าประนมมือ

จังหวะที่ 2 (วันทา) ยกมือขึ้นไหว้ตามลำดับที่ 1

3) การไหว้พระ

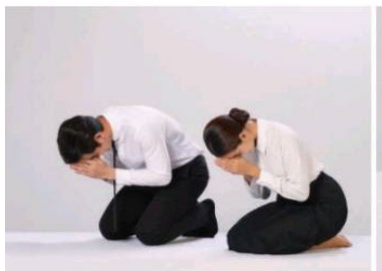
จังหวะที่ 3 (อภิวาท) ทอดมือทั้งสองลงพร้อมๆ กัน ให้มือ และแขนทั้งสองข้างราบกับพื้นคว่ำมือห่างกันเล็กน้อย พอให้หน้าผากจรดพื้นระหว่างมือทั้งสอง (ชายศอกทั้ง 2 ข้างต่อจากเข่าราบไปกับพื้น หลังไม่โก่ง หลัง ศอกทั้ง 2 ข้างคร่อมเข่าเล็กน้อย ราบไปกับพื้นหลังไม่โก่ง)

ท่าเตรียมกราบ

ท่ากราบ จังหวะที่ 1 อัญชลี

ท่ากราบ จังหวะที่ 2 วันทา

ท่ากราบ จังหวะที่ 3 อภิวาท

ภาพที่ 2 การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

2.2 การกราบผู้ใหญ่ เป็นการกราบบุคคลผู้มีพระคุณ และบุคคลผู้มียุมากกว่า ได้แก่ ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ครูอาจารย์ และบุคคลที่เราเคารพ ลักษณะการปฏิบัติของชายและหญิงเหมือนกัน คือ นั่งพับเพียบทอดมือทั้งสองข้างลงพร้อมกัน ใช้แขนทั้งสองคร่อมเข้าที่อยู่ข้างล่างเพียงเข้าเดียว มือประนมตั้งกับพื้นไม้แบมือ ค้อมตัวลง ให้นำหน้าผากแตะส่วนบนของมือที่ประนมในขณะกราบ ไม่ต้องกระดกนิ้วมือขึ้นมารับหน้าผาก และกราบเพียงครั้งเดียว

ท่ากราบผู้ใหญ่

ท่านั่งพับเพียบประสานมือ

ภาพที่ 3 การกราบผู้ใหญ่

ภาพที่ 4 การเดินเข้าผ่านผู้ใหญ่นั่งพื้น

3. การคำนับ เป็นการแสดงความเคารพแบบสากล ในกรณีที่ไมไหว หรือกราบ ให้ยืนตัวตรง สันเท้าชิดกันบุคคลผู้ชายปลายเท้าห่างกันเล็กน้อย บุคคลผู้หญิงส้นเท้า และปลายเท้าชิดกัน มือทั้งสองข้างแนบลำตัว ปลายนิ้วกลางแตะเข่ากางเขง หรือกระโปรง นิ้วชิดกัน ไม่กางนิ้วออก ค้อมช่วงไหล่ และศีรษะลงเล็กน้อยแล้วเงยหน้าขึ้นในท่าตรง

ภาพที่ 5 การคำนับ

4. การถวายความเคารพพระมหากษัตริย์

4.1 การถวายบังคม การถวายบังคมถือเป็นการถวายความเคารพรูปแบบหนึ่งตามโบราณราชประเพณี ซึ่งบุคคลผู้ที่จะถวายบังคมทั้งบุคคลชาย และบุคคลหญิง ต้องนั่งคุกเข่า ปลายเท้าทั้งสองตั้ง หลังตรง มือทั้งสองข้างวางคว่ำเหนือเข่าทั้งสอง การถวายบังคมจะแบ่งจังหวะออกเป็น 3 จังหวะ ดังนี้

จังหวะที่ 1 ยกมือขึ้นประนมมือระหว่างอก ปลายนิ้วตั้งตรงไม่งอ แขนแนบลำตัวไม่กางศอก

จังหวะที่ 2 ทอดมือที่ประนมลง พร้อมค้อมตัวลงเล็กน้อย สายตามองไปที่หัวแม่มือ แล้ววาดมือขึ้นพร้อมเอนตัวไปข้างหลัง ให้ปลายนิ้วโป้ง และนิ้วชี้จรดหน้าผาก เหยงหน้าเล็กน้อย

จังหวะที่ 3 วาดมือที่ประนมลง พร้อมค้อมตัว และใบหน้าก้มลงมาอยู่ในจังหวะที่ 1 ทำจนจบ 3 ครั้ง แล้วลดมือลง

ท่าเตรียม

การถวายบังคมจังหวะที่ 1

การถวายบังคมจังหวะที่ 2

การถวายบังคมจังหวะที่ 3

ภาพที่ 6 การถวายบังคม

4.2 การหมอบกราบ เป็นการถวายความเคารพตั้งแต่พระบรมวงศานุวงศ์ขึ้นไปจนถึงพระมหากษัตริย์ ซึ่งจะใช้ในโอกาสที่มีการเข้าเฝ้า หรือการถวายงานซึ่งอยู่ในระยะใกล้ วิธีปฏิบัติ คือนั่งพับเพียบ เก็บปลายเท้าแล้วจึงหมอบลง ให้ศอกทั้งสองข้างคร่อมเข่าข้างใดข้างหนึ่ง (ข้อควรระวัง : ไม่ควรหันปลายเท้าไปหาบุคคลผู้ใหญ่) ประสานมือ เมื่อจะกราบไหว้ ประนมมือก้มศีรษะลง หน้าผากแตะส่วนบนลงบนมือ เมื่อกราบแล้วให้นั่งในท่าเหมาะเฝ้าอีกครั้งหนึ่ง และจึงนั่งในท่าพับเพียบตามเดิม

การหมอบเฝ้า

การหมอบกราบ

ภาพที่ 7 การหมอบ

4.3 การถวายคำนับ ใช้กับพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ กรณีที่บุคคลผู้ชาย และบุคคลผู้หญิงอยู่ในชุดข้าราชการ วิธีปฏิบัติคือ ให้ยืนตัวตรงส้นเท้าชิดกัน บุคคลผู้ชายปลายเท้าห่างกันเล็กน้อย บุคคลผู้หญิงส้นเท้า และปลายเท้าชิดกัน มือทั้งสองข้างแนบลำตัว ปลายนิ้วกลางแตะตะเข็บกางเกง หรือกระโปรง นิ้วชิดกันไม่กางนิ้วออก ค้อมช่วงไหล่ และศีรษะลงต่ำพอสมควร แล้วเงยหน้าขึ้นในท่าตรง กรณีที่บุคคลผู้ชายอยู่ในชุดผ้าไทย หรือสากลนิยม วิธีปฏิบัติให้ยืนตรงหันหน้าไปทางที่ประทับ วาดเท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหลังเล็กน้อยตามถนัดพร้อมย่อตัวลง ขณะที่วาดเท้าให้ยกมือทั้งสองข้างขึ้นวางประสานกับหน้าขา ค้อมตัวเล็กน้อย ทอดสายตาลง เสร็จแล้วยืนตรง (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2559)

ยืนตรง

การถวายคำนับ

ยืนตรง

การถอนสายบัวแบบพระราชนิยม

ภาพที่ 8 การถวายคำนับ

5. การแสดงความเคารพทั่วไป

การแสดงความเคารพ เมื่อไปถึงบริเวณพิธี บุคคลผู้เข้าร่วมพิธีต้องกราบพระพุทธรูปก่อนเสมอ แล้วจึงทำความเคารพ สำหรับบุคคลผู้ได้รับเกียรติให้เป็นประธานในพิธีนั้น เมื่อเริ่มพิธีการให้จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยก่อน แล้วจึงจุดธูปเทียนบูชาศพ

กรณีที่ เป็นศพพระ เมื่อจุดธูปเทียน (เครื่องทองน้อย หรือจุดธูป 1 ดอก) ให้กราบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง

กรณีที่ เป็นศพบุคคลทั่วไป เมื่อจุดธูปเทียน (เครื่องทองน้อย หรือจุดธูป 1 ดอก) ให้กราบ 1 ครั้งไม่แบมือ หากบุคคลผู้เสียชีวิตมีอายุใกล้เคียงกับบุคคลผู้เป็นประธานในพิธี ให้ไหว้ในระดับที่ 3 เสร็จแล้วจึงกลับไปนั่งในที่ที่ได้จัดเตรียมไว้

การเคารพศพพระ

การเคารพศพบุคคล

ภาพที่ 9 การแสดงความเคารพศพ

การประเคนและรับสิ่งของจากพระสงฆ์

1. การประเคนสิ่งของแด่พระสงฆ์ หมายถึง การถวายสิ่งของโดยส่งให้ตามวิธีการทางวินัย ถ้าเป็น
สิ่งของที่ยกได้ ให้ใช้มือทั้งสองยกแล้วประเคนในระยะหัตถบาส หรือประมาณบ่วงมือ ถ้าเป็นสิ่งของขนาดใหญ่
เช่น เรือ รถ ให้กล่าวคำถวาย หรือถวายเป็นเอกสารประกอบสิ่งของนั้น

วิธีการประเคนสิ่งของ บุคคลผู้ชาย และบุคคลผู้หญิง ปฏิบัติ ดังนี้

กรณีที่พระสงฆ์นั่งกับพื้น ให้ถือสิ่งของเดินเข้าเข้าไประยะหัตถบาส แล้วยกสิ่งของขึ้นประเคน
บุคคลผู้ชายจะประเคนสิ่งของแด่พระสงฆ์ให้ลักษณะมือต่อมือได้เลย ส่วนบุคคลผู้หญิงจะต้องวางบนผ้ารับ
ประเคน ไหว้หรือกราบแล้วแต่กาลเทศะ แล้วเดินเขากลับหลัง เมื่อห่างพอประมาณจึงลุกขึ้นหันหลังกลับ

ภาพที่ 10 การประเคนของแด่พระสงฆ์

2. การรับสิ่งของจากพระสงฆ์ วิธีปฏิบัติ บุคคลผู้ชาย ให้ยืนสองมือรับทั้งสิ่งของเบา และหนัก แล้วถอยกลับ บุคคลผู้หญิง พระสงฆ์จะวางสิ่งของไว้ตรงหน้า อาจจะวางไว้บนพาน ให้เอื้อมมือขวาไปหยิบ หากเป็นของหนักให้ใช้สองมือ ยกของออกจากพาน แล้วถอยออก จึงกราบหรือไหว้ตามความเหมาะสม

ภาพที่ 11 การรับสิ่งของจากพระสงฆ์

3. การส่งสิ่งของให้บุคคลผู้ใหญ่ และรับสิ่งของจากบุคคลผู้ใหญ่

3.1 การส่งสิ่งของขณะบุคคลผู้ใหญ่ยืน

บุคคลผู้ชาย ให้ถือสิ่งของเดินเข้าไปยืนตรง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้าพร้อมกับค้อมตัวลงเล็กน้อย ส่งสิ่งของแล้วถอยเท้าขวา กลับ แสดงความเคารพโดยการไหว้ 1 ครั้ง แล้วถอยพื่อประมาณจึ่งหันหลังกลับ หากเป็นการส่งสิ่งของในพิธีการ เช่น การมอบรางวัล บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นที่พิธีกร หรือบุคคลผู้เชิญรางวัลเพื่อให้ประธานในพิธีเป็นบุคคลผู้มอบให้กับบุคคลผู้ได้รับรางวัล วิธีปฏิบัติคือ พิธีกร หรือบุคคลผู้เชิญรางวัลใช้ 2 มือ ถือพาน เดินเข้าไปพื่อประมาณ คำนับ 1 ครั้ง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ค้อมตัวเล็กน้อย แล้วส่งสิ่งของให้บุคคลผู้เป็นประธาน ถอยเท้าขวา กลับ หากเป็นการมอบหลายรางวัล ให้รับของและส่งให้บุคคลผู้เป็นประธานจนถึงรางวัลสุดท้าย คำนับ 1 ครั้ง) แล้วถอยพื่อประมาณ จึ่งหันหลังกลับ

บุคคลผู้หญิง ทำในลักษณะเดียวกัน แต่เปลี่ยนจากคำนับ ให้ค้อมศีรษะเพียงเล็กน้อย

3.2 การส่งสิ่งของขณะบุคคลใหญ่นั่งเก้าอี้

บุคคลผู้ชาย ให้ถือสิ่งของเดินเข้าไปห่างพื่อประมาณ ยืนตรง ก้าวเท้าขวาลงเข้าซ้าย ส่งสิ่งของเสร็จแล้วให้ยืนตรง ไหว้ 1 ครั้ง ถอยหลังพื่อประมาณ จึ่งหันหลังกลับกรณีที่มีการส่งแบบใช้พานส่งสิ่งของ ให้เดินถือพาน 2 มือ เข้าไปห่างพื่อประมาณ ยืนตรงคำนับ 1 ครั้ง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข้าซ้ายส่งสิ่งของเสร็จแล้วยืนตรงคำนับ 1 ครั้ง ถอยพื่อประมาณจึ่งหันหลังกลับ

บุคคลผู้หญิง ทำในลักษณะเดียวกัน แต่เปลี่ยนจากคำนับ ให้ค้อมศีรษะเพียงเล็กน้อย

3.3 การส่งสิ่งของ ขณะบุคคลใหญ่นั่งกับพื้น

บุคคลผู้ชาย และบุคคลผู้หญิงจะปฏิบัติเหมือนกันคือ ถ้าเป็นบุคคลผู้ใหญ่ที่มีพระคุณ หรือมีอายุมากกว่า ให้บุคคลที่เข้าไปส่งสิ่งของ เดินเข้าถือสิ่งของห่างพื่อประมาณ นั่งพับเพียบขาขวาทับขาซ้าย วางสิ่งของเยื้องเข้าขวาเล็กน้อย กราบบุคคลผู้ใหญ่ 1 ครั้ง ส่งสิ่งของให้บุคคลผู้ใหญ่ ถ้าบุคคลผู้ใหญ่สนทนาด้วย ให้นั่งในลักษณะส้ารวม เมื่อจะลากลับ ให้กราบ 1 ครั้ง ถอยโดยวิธีการเดินเข้า เมื่อห่างพื่อประมาณให้ลุกขึ้นยืนจึ่งหันหลังกลับ (กรณีที่บุคคลผู้ใหญ่อายุไม่มากก็ให้เปลี่ยนจากการกราบเป็นการไหว้ตามระดับ)

3.4 การรับสิ่งของของบุคคลผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้

บุคคลผู้ชาย เดินเข้าไปหาจากบุคคลผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้ ยืนตรง ไหว้ 1 ครั้งตามระดับ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เปิดส้นเท้าซ้าย รับสิ่งของ ถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรง ถอยหลังพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

บุคคลผู้หญิง เดินเข้าไปหาจากบุคคลผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้ ไหว้ตามระดับ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ย่อตัวรับสิ่งของ แล้วถอยหลังกลับ ยืนตรง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

3.5 การรับสิ่งของของบุคคลผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้

บุคคลผู้ชาย เดินเข้าหาจากบุคคลผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้ ยืนตรง ค้อมตัวไหว้ตามระดับ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข่าซ้าย รับสิ่งของด้วยมือขวา มือซ้ายแนบลำตัว ถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

บุคคลผู้หญิง เดินเข้าหาจากบุคคลผู้ใหญ่นั่งเก้าอี้ ยืนตรง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า ลงเข่าซ้าย เปิดส้นเท้าขวาเล็กน้อยพร้อมกับไหว้ตามระดับ รับสิ่งของด้วยมือขวา มือซ้ายแนบลำตัว ถอยเท้าขวา กลับ ยืนตรง ถอยพอประมาณ จึงหันหลังกลับ

3.6 การรับสิ่งของของบุคคลผู้ใหญ่นั่งกับพื้น

บุคคลผู้ชาย และบุคคลผู้หญิง ปฏิบัติเหมือนกัน คือ ถ้าเป็นบุคคลผู้ใหญ่ที่มีพระคุณ หรืออายุมากกว่า ให้เดินเข้าเข้าไปพอประมาณ นั่งพับเพียบขวาทับขาซ้าย กราบบุคคลผู้ใหญ่ 1 ครั้ง ไม่แบมือ แล้วรับสิ่งของ วางสิ่งของเฉียงเข่าขวาเล็กน้อย (ถ้าบุคคลผู้ใหญ่นั่งสนทนากับ ให้นั่งในลักษณะสรวม) ก่อนจะลา ให้กราบ 1 ครั้ง ถอยสิ่งของ เดินเข้าถอยพอประมาณ แล้วจึงลุกขึ้น ถอยพอประมาณ หันหลังกลับ

4. การยืนในโอกาสต่างๆ

4.1 การยืนรับคำสั่งของบุคคลผู้บังคับบัญชา วิธีปฏิบัติ ให้ยืนหลังตรง หน้าตรง ปล่อยมือไว้ข้างลำตัว และตั้งใจรับฟังคำสั่ง

4.2 การยืนให้เกียรติบุคคลผู้ใหญ่ เมื่อบุคคลผู้ใหญ่เดินผ่านมาให้ยืนตรง แสดงความเคารพ หากบุคคลผู้ใหญ่เข้ามาสนทนาด้วย ให้ประสานมืออยู่ต่ำกว่าระดับเอว และค้อมตัวเล็กน้อย

4.3 การยืนคุยกับเพื่อน การยืนพักผ่อน และการยืนดูมหรสพ ให้อยู่ในอาการสุภาพ ไม่ก่อความรำคาญให้กับบุคคลผู้อื่น และไม่ควรถามหรือสอดรู้สอดเห็นของบุคคลผู้อื่น

4.4 การยืนตามลำดับ เช่น การต่อคิวขึ้นรถโดยสาร การขึ้นเผาศพ การรดน้ำอวยพรผู้บ่าวสาว การยืนเรียงคิวเป็นระเบียบตามลำดับมาก่อนหลัง

4.5 การยืนปฏิบัติหน้าที่ ยืนสุภาพ ไม่ยืนมือกอดอก ไม่ล้วงกระเป๋า และมือไขว้หลัง (ไอสิริราษฎร์เรือง, 2554)

บทสรุป

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการฝึกมารยาทตามวัฒนธรรมไทย หากเป็นกิจกรรมที่ถูกต้องแล้วนั้นจะเกิดผลทำให้กิจกรรมมีความเรียบร้อยงดงามย่อมเพิ่มพูนความศรัทธาปสาทะของบุคคลผู้ได้พบเห็น เป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของกิจกรรม และบุคคลผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งยังเป็นการรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชาติไทยไว้สืบต่อไป สรุปดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 การฝึกมารยาทไทยตามวัฒนธรรมไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). **ศาสนพิธีและมารยาทไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พนิดา จันทรกานต์. (2560). **การพัฒนาบุคลิกภาพ และสุขภาพจิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มินิเธอร์ วิสซ์พพลาย.
- พระมหาเจนภพ ปภาโส และสมเดช นามเกตุ. (2566). วัฒนธรรมไทย. **วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี**. 5(2). 342-354.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). **มารยาทไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- โอสธี ราษฎร์เรือง. (2554). **ศาสนพิธีกร: การสร้าง และพัฒนาคู่มือการประกอบกิจกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม.